herpy

PADALCOWATE

Eastern Glass Lizard

Ophisaurus ventralis

Ophisaurus ventralis to długa, beznoga jaszczurka z rodziny padalcowatych, pochodząca z nizin nadbrzeżnych południowo-wschodnich Stanów Zjednoczonych. Osiąga do około 108 cm długości, z czego ponad dwie trzecie przypada na ogon, i prowadzi skryty tryb życia w wilgotnych, piaszczystych lasach i na łąkach. Przypomina węża. Wymaga przestronnego terrarium z głębokim podłożem, w którym może kopać, miejsca do wygrzewania i urozmaiconej diety złożonej z owadów, ślimaków i dżdżownic.

Rodzina: Anguidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**45-108 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**4-15 lat**
Aktywność	**Za dnia i o zmierzchu**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Sawanna i mokradła**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-75%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Zimowanie	**12-16 °C** 6-10 tygodni
Pokarm	**Owady, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**5-17 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**50-65 dni** przy 26-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ophisaurus ventralis to wydłużona, beznoga jaszczurka z rodziny Anguidae i największy z północnoamerykańskich przedstawicieli tej grupy. Dorosłe osobniki mają 45-108 cm długości, ale długość od pyska do kloaki wynosi najwyżej około 30 cm: ogon stanowi ponad dwie trzecie całkowitej długości. Masa ciała nie jest wiarygodnie udokumentowana. Ciało jest sztywne i ma po każdej stronie głęboki, podłużny fałd, który daje miejsce, gdy ciało rozszerza się podczas oddychania, po posiłku i u samic noszących jaja.

Młode są jasnobrązowe i mają dwa ciemne pasy biegnące wzdłuż grzbietu; zachowują młodzieńcze ubarwienie, dopóki nie osiągną co najmniej 12 cm długości od pyska do kloaki. Starsze osobniki stają się zielone z żółtym spodem ciała. Mają liczne ciemne kreski wzdłuż boków, pionowe białe kreski po bokach głowy i szyi oraz białe plamki na tylnych krawędziach łusek, ale brak ciemnego pasa pośrodku grzbietu i ciemnych pasów poniżej fałdu bocznego. To odróżnia gatunek od *Ophisaurus attenuatus*, z którym można go pomylić. Samice są bardziej zielone, samce żółtawozielone z szerszymi pasami i złotymi lub brązowymi plamkami.

Gatunek bywa często mylony z wężem, ale ma powieki, widoczny otwór uszny, zwarte ciało i fałd wzdłuż boku. Szczęki nie są tak elastyczne jak u węży, więc wielkość ofiary jest ograniczona. Ogon łatwo się odłamuje, wije się jeszcze przez kilka minut i odwraca uwagę napastnika. Nazwa rodzajowa pochodzi od greckich słów oznaczających węża i jaszczurkę. Długość życia w niewoli wynosi 4-15 lat.

Występowanie i środowisko

Ophisaurus ventralis zamieszkuje niziny nadbrzeżne południowo-wschodnich Stanów Zjednoczonych, od południowo-wschodniej Wirginii przez wschodnią Karolinę Północną, Karolinę Południową, Georgię i Florydę oraz wzdłuż Zatoki Meksykańskiej przez Alabamę i południowe Missisipi po południowo-wschodnią Luizjanę. Znane są także stwierdzenia z Oklahomy. Gatunek został zawleczony na Wielki Kajman, ale najwyraźniej się tam nie zadomowił. Miejscem typowym jest okolica Charleston w Karolinie Południowej.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone.

ŚRODOWISKO

Ophisaurus ventralis żyje w lasach sosnowych na płaskim, piaszczystym podłożu, w wilgotnych lasach liściastych, w lasach nadbrzeżnych, na podmokłych łąkach i na wilgotnych, trawiastych terenach w pobliżu bagien i mokradeł. Gleba jest piaszczysta lub próchniczna i luźna, dzięki czemu zwierzęta mogą w niej kopać. Kryją się pod martwymi gałęziami, korą i innymi szczątkami roślinnymi oraz w norach ziemnych.

Gatunek jest najbardziej aktywny wczesnym rankiem i o zmierzchu, wygrzewa się w otwartych miejscach. Poluje zarówno pod ziemią, jak i w trawie. Pokarm stanowią koniki polne, świerszcze, karaczany, chrząszcze, gąsienice, termity, równonogi, krocionogi, skolopendry, pająki, dżdżownice, ślimaki, raki, małe węże i ssaki oraz jaja gadów i ptaków. Większe osobniki mogą zjadać mniejsze osobniki tego samego gatunku. Zimą zwierzęta zapadają w hibernację w ziemi.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Ophisaurus ventralis* jest skąpa, a gatunek jest rzadko utrzymywany. Podane wartości opierają się na środowisku naturalnym gatunku oraz na pozostałych przedstawicielach rodzaju, a w tekście zaznaczono, gdzie są one szacunkowe.

Pojedynczy dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość), aby mógł się całkowicie wyprostować. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Podłoże powinno mieć co najmniej 15 cm głębokości i być luźne, żeby zwierzę mogło się zakopać, np. mieszanka ziemi ogrodowej bez nawozów, piasku i włókna kokosowego, a wierzch należy przykryć liśćmi, korą i płaskimi kamieniami. Zapewnij kryjówki z kory i korka na obu końcach, wilgotną kryjówkę z mchem w chłodnej części, a część podłoża utrzymuj lekko wilgotną, podczas gdy reszta pozostaje sucha.

Pokrywa musi być szczelna i zamykana, bo silna, beznoga jaszczurka napiera i znajduje szczeliny. Wentylacja musi być dobra. Zwierzęta trzyma się pojedynczo: są samotnikami, a większe osobniki mogą zjadać mniejsze.

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 22-29 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 30-32 °C mierzonej na powierzchni termometrem na podczerwień i około 24 °C w chłodnej części. W nocy temperatura spada o 3-6 stopni do 18-22 °C, a ogrzewanie się wyłącza. Wartości są szacunkowe i nie zostały zmierzone dla tego gatunku. Użyj lampy punktowej nad płaskim kamieniem lub kryjówką, aby zwierzę mogło się nagrzewać od dołu i od góry.

Gatunek pochodzi z obszaru o łagodnych, ale wyraźnych zimach i zimuje w ziemi. Chłodny okres spoczynku zimowego jest prawdopodobnie korzystny, zwłaszcza jeśli zwierzę ma być rozmnażane. Zwierzę musi być zdrowe i zważone, karmienie przerywa się około 2 tygodnie wcześniej, a temperaturę obniża stopniowo. Następnie zwierzę utrzymuje się w 12-16 °C przez 6-10 tygodni w głębokim, lekko wilgotnym podłożu z miską z wodą i kryjówką. Wartości są szacunkowe i nieudokumentowane dla tego gatunku. Przy wybudzaniu temperaturę podnosi się stopniowo, a zwierzęciu podaje się wodę przed pokarmem. Chore i niedożywione osobniki nie powinny zimować.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-75 %. Gatunek żyje na wilgotnym, piaszczystym podłożu, więc część podłoża powinna być lekko wilgotna, a reszta wysychać, tak by zwierzę mogło wybierać. Codziennie zraszaj podłoże i mech w jednej części terrarium i sprawdzaj, czy nie pojawia się pleśń.

Ustaw w terrarium dużą, stabilną i płytką miskę ze świeżą wodą. Powinna być na tyle duża, żeby zwierzę mogło się w niej położyć, i na tyle płytka, żeby łatwo z niej wychodziło. Wymieniaj wodę codziennie, bo zwierzę wciąga do miski podłoże, a raz w tygodniu wyszoruj miskę.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek wygrzewa się w naturze i preferuje półcień. Zapewnij świetlówkę UVB w strefie Fergusona 2 nad miejscem do wygrzewania, aby zwierzę mogło samo decydować o wejściu w światło, oraz indeks UV 2-3 w miejscu do wygrzewania. Jest to wartość szacunkowa. Odległość między świetlówką a zwierzęciem zależy od świetlówki i oprawy i należy ją sprawdzić miernikiem UV. Świetlówki wymienia się zgodnie z zaleceniami producenta.

Włączaj światło na 11-13 godzin dziennie, najdłużej latem i najkrócej zimą. Naturalne, niefiltrowane światło słoneczne jest korzystne, ale terrarium nigdy nie może stać w bezpośrednim słońcu za szybą, bo szybko się przegrzewa.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

ŻYWIENIE

Ophisaurus ventralis jest oportunistycznym drapieżnikiem, który zjada głównie owady i inne drobne zwierzęta, ale także ślimaki, dżdżownice, małe węże i jaja. Szczęki nie są elastyczne, więc ofiara musi być na tyle mała, by mogła zostać połknięta w całości.

Podawaj urozmaiconą dietę: ślimaki, dżdżownice, świerszcze, szarańczę, karaczany, mączniki i drewnojady, a od czasu do czasu zabitą noworodkową mysz. Obsypuj owady wapniem przy większości karmień, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym. Myszy łatwo prowadzą do nadwagi i powinny stanowić tylko niewielką część diety. Używaj owadów z hodowli, a nie odłowionych, aby uniknąć pasożytów i środków ochrony roślin.

Dorosłe osobniki karmi się 2-3 razy w tygodniu taką ilością, jaką zjedzą w 10-15 minut, a młode codziennie lub co drugi dzień. Używaj płytkiej miski lub pęsety, żeby zwierzę nie połykało podłoża. Jeśli zwierzę nie je poza okresem zimowania albo traci na wadze, trzeba udać się z nim do weterynarza.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Ophisaurus ventralis jest spokojny, ale nie lubi być brany do ręki. Schwytany wije się, może ugryźć i łatwo odrzuca ogon, dlatego nigdy nie podnoś zwierzęcia za ogon. Podtrzymuj całe ciało, a nowym osobnikom daj kilka tygodni spokoju, zanim zaczniesz je brać do ręki. Zwierzę nie jest jadowite. Ogon odrasta powoli i jest krótszy oraz ciemniejszy.

Gatunek jest samotnikiem. Zwierzęta spotykają się tylko w czasie godów, a w niewoli trzyma się je osobno. Jak wszystkie gady, może przenosić salmonellę, więc myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i pokarmem.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie dorosłych osobników różnią się ubarwieniem: samce są żółtawozielone z szerszymi pasami i złotymi lub brązowymi plamkami, a samice bardziej zielone. Różnica staje się wyraźniejsza w miarę zbliżania się do dojrzałości płciowej, która następuje około 2. roku życia. Pewne określenie płci młodych osobników wymaga weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów. Przeznaczaj zwierzę do rozrodu dopiero wtedy, gdy jest w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się wiosną, a samica składa jaja raz w roku. Sam przebieg kopulacji nie został dokładniej opisany. Wpuść samca do samicy do jej terrarium i natychmiast je rozdziel, jeśli samica odniesie rany. Samica musi dostawać obfity pokarm przed kopulacją i po niej, aby mogła zgromadzić rezerwy na jaja. Przez resztę roku trzymaj zwierzęta osobno.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest jajorodny. Samica składa 5-15 jaj, maksymalnie 17, latem, od czerwca do wczesnej jesieni. Jaja mają około 21 × 13 mm. Są składane w płytkim zagłębieniu pod pniami drzew lub kępami traw w luźnej, piaszczystej lub próchnicznej glebie, a samica leży owinięta wokół nich. Nie broni ich, ale zgarnia je z powrotem pyskiem, jeśli się rozsypią.

Zapewnij jej pojemnik do składania jaj z wilgotną, luźną ziemią lub piaskiem i kryjówką nad nim, aby mogła w spokoju kopać i złożyć zniesienie.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja do inkubatora, nie obracając ich, i umieść je na lekko wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z małymi otworami wentylacyjnymi. Inkubacja trwa 50-65 dni, a wyklucie następuje w sierpniu i wrześniu. Temperatura inkubacji nie jest udokumentowana dla tego gatunku; 26-29 °C to wartość szacunkowa na podstawie spokrewnionych, jajorodnych jaszczurek. Utrzymuj stabilną temperaturę.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Po wykluciu młode mają 12-20 cm długości, są jasnobrązowe z dwoma ciemnymi pasami. Od początku są samodzielne. Każdemu młodemu zapewnij osobne terrarium z głębokim, lekko wilgotnym podłożem, kryjówką i miejscem do wygrzewania. Karm je codziennie lub co drugi dzień małymi świerszczami, małymi dżdżownicami i małymi ślimakami obsypanymi wapniem. Tempo wzrostu nie jest udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest rzadko utrzymywany i istnieje niewiele pewnych informacji o chorobach w niewoli. Typowe problemy to:

- Otyłość przy zbyt tłustym pokarmie, takim jak myszy, i zbyt małej ilości ruchu. Regularnie waż zwierzę.
- Łamliwość kości i niedobór wapnia przy jednostronnej diecie i zbyt małej ilości światła.
- Problemy skórne i pleśń przy stale mokrym podłożu oraz odwodnienie przy całkowicie suchym podłożu.
- Pasożyty wewnętrzne i roztocza, zwłaszcza u świeżo zakupionych i odłowionych z natury osobników. Poddawaj nowe zwierzęta kwarantannie.
- Urazy ogona, gdy zwierzę zostanie za niego chwycone.
- Trudności ze złożeniem jaj, jeśli samica nie ma odpowiedniego miejsca do składania.

Zdrowe zwierzę jest lśniące i jędrne, ma pełny ogon i chętnie je. Gady ukrywają choroby, więc skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je poza okresem zimowania lub oddycha z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/padalce/ophisaurus-ventralis